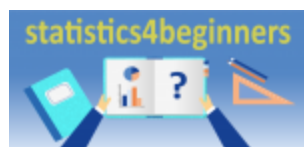

Začiatočníci: Obchod s tovarom – všeobecné pojmy

Táto stránka je súčasťou bloku [Štatistika pre začiatočníkov](#), v rámci [Statistics Explained](#), kde sú štatistické ukazovatele a [pojmy](#) vysvetlené jednoduchým spôsobom, aby sa svet štatistiky stal zrozumiteľnejším pre všetkých, ktorí majú záujem o štatistiku. Na prvý pohľad sa môže zdať štatistika medzinárodného obchodu s tovarom (ďalej len „ITGS“) jednoduchá, nakoľko vyčísluje množstvo tovarov prechádzajúcich cez národné hranice. V praxi však môže byť dosť zložitá: účelom tohto článku o všeobecných pojmoch spolu s článkom o [komoditách a partneroch](#) je vysvetliť niektoré otázky súvisiace s ITGS.

Kto sa zaujíma o štatistiku medzinárodného obchodu s tovarom?

Štatistika medzinárodného obchodu s tovarom je dôležitá pre mnohých činiteľov s rozhodovacou právomocou z verejného i súkromného sektora. Napríklad, štatistika medzinárodného obchodu:

- umožňuje orgánom EÚ pripravovať multilaterálne a bilaterálne obchodné rokovania;
- umožňuje orgánom EÚ vyhodnocovať fungovanie jednotného trhu EÚ;
- umožňuje orgánom EÚ definovať a implementovať antidampingovú politiku (dodávateľ z krajiny mimo EÚ robí dumping, ak vyváža výrobok do EÚ za nižšiu cenu, ako je bežná hodnota výroby);
- predstavuje podstatný vstup pre iné štatistiky, ako sú **platobná bilancia** a **národné účty**;
- pomáha podnikom, obchodným združeniam a obchodným komorám vykonávať prieskum trhu a definovať ich obchodnú stratégiu;
- pomáha vedcom skúmať účinky obchodu na rôzne aspekty hospodárstva.

Rôzni používatelia majú rôzne potreby: niektorí chcú ročné údaje a iní mesačné; niektorí chcú detailné štatistiky podľa komodít a iní agregované výsledky; niektorých môže zaujímať hodnota obchodu a iných zasa množstvá; podaktorí sa môžu zaujímať o celkový obchod a iní o podrobné údaje podľa jednotlivých krajín alebo ekonomických či geografických oblastí/zón.

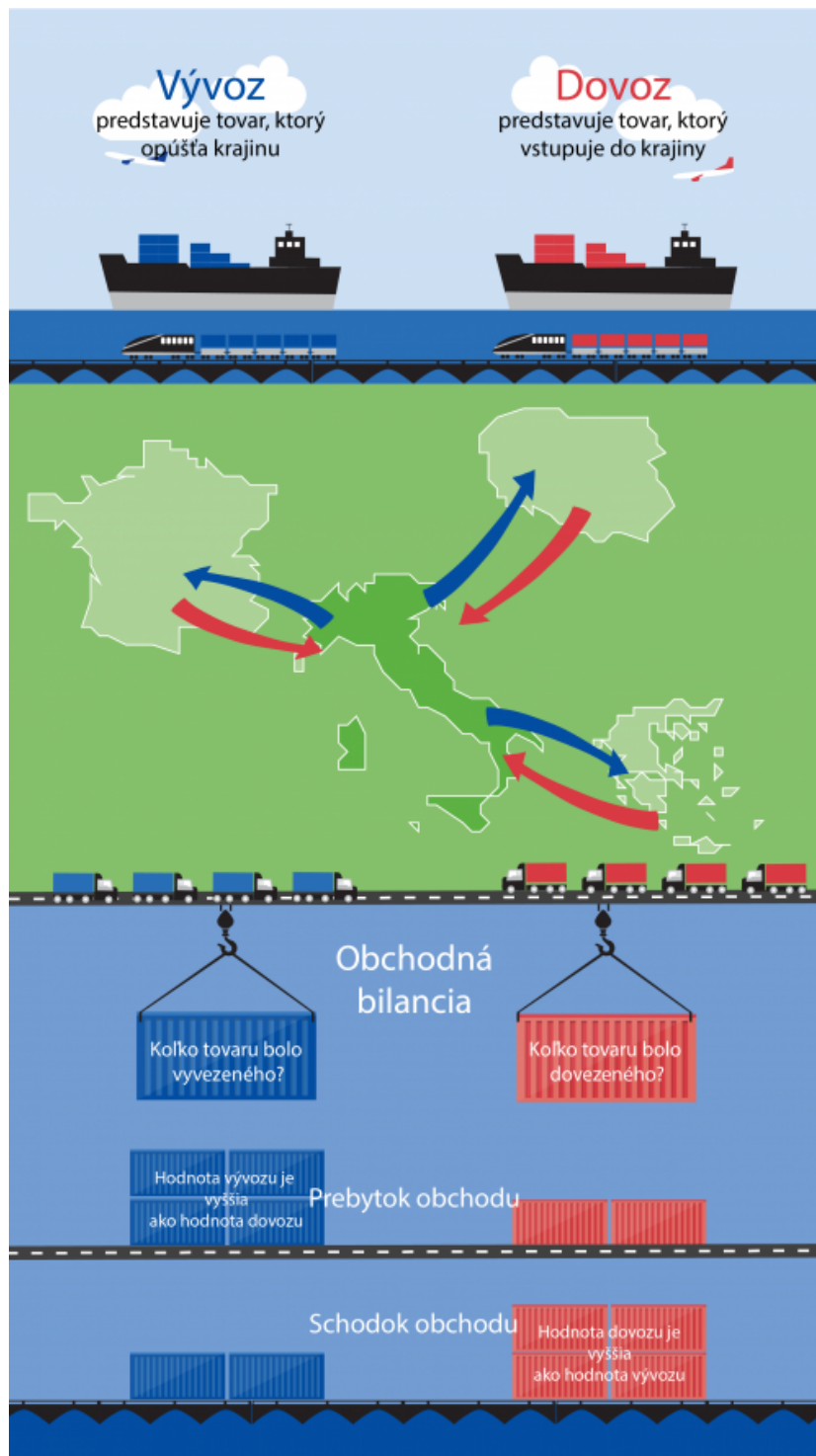
Tento článok a článok o [obchode s tovarom – komodity a partneri](#) objasňujú kľúčové pojmy tvoriace základ štatistiky medzinárodného obchodu s tovarom.

Hlavné ukazovatele: vývoz, dovoz a obchodná bilancia

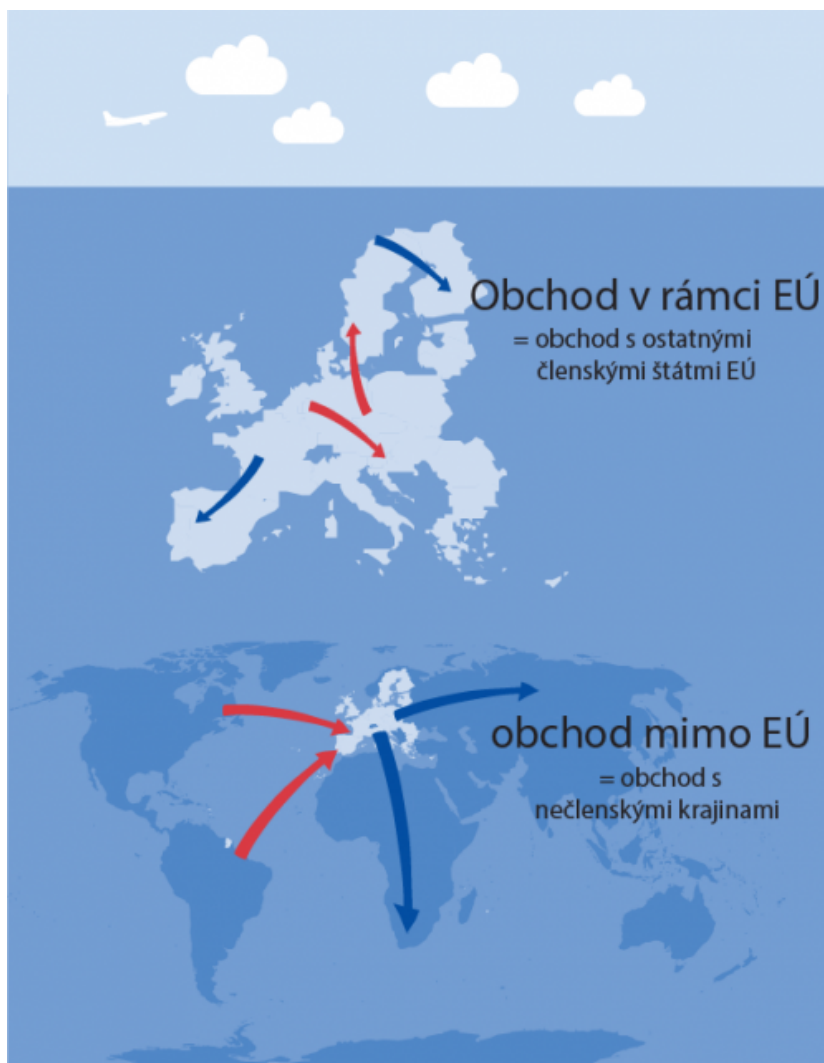
Jednoducho povedané, štatistika medzinárodného obchodu s tovarom začína zaznamenaním hodnoty a množstva tovaru, ktorý je **vyvezený** z jednej krajiny, aby bol **dovezený** do inej krajiny (údaje za medzinárodný obchod s tovarom sa tiež dajú zostavovať za zoskupenia krajín, alebo za zóny, akými sú napríklad EÚ alebo eurozóna. Pre zjednodušenie sa v týchto článkoch uvádzajú len krajiny, s výnimkou časti, kde sú vysvetlené niektoré osobité črty európskej štatistiky medzinárodného obchodu s tovarom).

Stručne povedané, **vývoz** predstavuje tovar, ktorý krajinu opúšťa, kým pod **dovozom** chápeme tovar, ktorý do krajiny prichádza.

Sčítaním všetkých týchto jednotlivých medzinárodných transakcií získame štatistiku medzinárodného obchodu s tovarom. Na základe týchto jednotlivých transakcií je možné vypočítať celkový objem vyvezeného a dovezeného tovaru určitou krajinou a rozdiel medzi vývozom a dovozom, inými slovami **obchodnú bilanciu**. Ak je hodnota vývozu vyššia ako hodnota dovozu, ide o prebytok obchodu (aktívnu obchodnú bilanciu), kým vyššia hodnota dovozu vedie k **schodku obchodu** (pasívnej obchodnej bilancii).

Pre členské štáty **Európskej únie (EÚ)** sa rozlišuje obchod s ostatnými členskými štátmi EÚ a obchod s nečlenskými krajinami EÚ. Prvý sa všeobecne nazýva **obchod v rámci EÚ (tiež intra-EÚ obchod)** a druhý **obchod mimo EÚ (tiež extra-EÚ obchod)**. Ako bude vysvetlené ďalej, medzi týmito dvoma typmi obchodu sú podstatné rozdiely, keďže metodika používaná pri zostavovaní štatistík je odlišná.

Pre zhrnutie: štatistika medzinárodného obchodu s tovarom sa zostavuje jednoducho sčítaním hodnoty alebo množstva všetkého obchodovaného tovaru, pričom je potrebné dať pozor na to, s akým tovarom sa obchoduje a s ktorými partnerskými krajinami.

Znie to jednoducho! V praxi je to však zložitejšie.

Nie je to také jednoduché, ako sa zdá . . .

To, čo sa zdá ako jednoduché otázky z geografie, môže byť trochu komplikovanejšie, keď sa na to pozrieme podrobnejšie. Napríklad, aká je definícia krajiny? Malo by to byť jednoduché, ale . . . ako sa napríklad prístupuje k slobodným pásmam a colným skladom?

V podobnom duchu sa môžeme pýtať, aké medzinárodné transakcie sú pokryté? Jednoduchý predaj tovaru sa dá pochopiť ľahko, ale čo ak je do jednej krajiny odoslaný tovar na spracovanie a potom vrátený do pôvodnej krajiny, alebo dokonca odovzdaný do ďalšej krajiny na iné spracovanie.

Príklad: surová tkanina sa odošle z jednej krajiny do druhej, kde je zafarbená; potom sa odošle do inej krajiny, kde sa rozstrihá na kúsky, z ktorých sa neskôr zhotoví odev.

Základný tovar sa nikdy nepredáva, odovzdáva sa ďalej a za **spracovanie** sa platí poplatok: dochádza tu k dovozu/vývozu alebo ako by sa mala určovať hodnota týchto obchodných tokov?

Čo sa týka tovaru v **tranzite**, inými slovami prepraveného cez určitú krajinu: je zahrnutý do štatistiky obchodu?

Ktoré tovary sú pokryté a ktoré nie? A čo sa týka pašovania: je zahrnuté do štatistiky?

Áká je hodnota tovaru: cena zaplatená za vyvezený alebo dovezený tovar je pomerne zrejmá, ale čo náklady spojené s jeho prepravou?

Odpovede na tieto otázky nájdete nižšie a v článku o [partneroch a komoditách](#). Podrobnejšie informácie možno nájsť v [Používateľskej príručke o medzinárodnom obchode s tovarom](#).

Aké údaje sa zbierajú a akým spôsobom?

Štatistika medzinárodného obchodu s tovarom je tradične založená na údajoch o obchodných transakciách medzi krajinami, ktoré zbierajú colné orgány. Vo väčšine krajín sveta sú stále hlavným zdrojom týchto štatistík colné vyhlásenia. Aj pre členské štáty EÚ sú zdrojom, ktorý sa využíva pri obchodovaní s nečlenskými krajinami EÚ (inými slovami s krajinami mimo EÚ, čo je známe pod názvom extra-EÚ obchod).

Pre obchod medzi členskými štátmi EÚ sa používa iná metóda, keďže colné vyhlásenia boli odstránené 1. januára 1993 so začiatkom fungovania **jednotného trhu**. Systém, ktorý bol zavedený pre štatistiku medzinárodného obchodu s tovarom v rámci EÚ sa nazýva **Intrastat**. Systém Intrastat možno charakterizovať nasledovne:

- údaje sa zbierajú priamo od obchodníkov;
- je úzko prepojený so systémom DPH, ktorý sa vzťahuje na obchod v rámci EÚ, aby sa zabezpečila kvalita a úplnosť štatistických údajov; a
- je zavedený systém prahov na zjednodušenie získavania údajov a zníženie celkovej záťaže obchodníkov, predovšetkým tých menších.

Základné zbierané údaje zahŕňajú:

- vykazujúcu krajinu a partnerskú krajinu;
- referenčné obdobie — mesiac;
- smer obchodných tokov — dovoz alebo vývoz;
- tovar (zatriedený podľa **Kombinovanej nomenklatúry**);
- hodnota a množstvo tovaru;
- spôsob dopravy (povinné len pre obchod s nečlenskými krajinami EÚ) — železničnou, cestnou, námornou, leteckou dopravou atď.

Údaje sa zostavujú mesačne. Ročné údaje sa zostavujú na základe týchto mesačných údajov.

Rozsah: čo je zahrnuté a čo nie je?

Niektoré špecifické tovary alebo transakcie sú zo štatistiky medzinárodného obchodu s tovarom vyňaté

Niektoré tovary sú zo štatistiky medzinárodného obchodu s tovarom vyňaté napriek tomu, že fyzicky môžu prekročiť národné hranice. To je napríklad prípad menového zlata a platobných prostriedkov, tovaru určeného na dočasné použitie za určitých podmienok, tovaru určeného na opravu a softvéru stiahnutého z internetu.

Okrem toho štatistika obchodu s nečlenskými krajinami EÚ nezahŕňa tovar deklarovaný colným orgánom ústne, ktorý nie je obchodnej povahy alebo je obchodnej povahy, ale jeho hodnota nepresahuje 1 000 EUR a 1 000 kg. Štatistika obchodu v rámci EÚ nepokrýva transakcie medzi súkromnými osobami a veľmi malými podnikmi,

na ktoré sa nevzťahujú povinnosti súvisiace s DPH.

Osobitný postup sa uplatňuje pre colné sklady, slobodné pásma a priestory na aktívny zušľachťovací styk

Organizácia spojených národov definuje v príručke o štatistike medzinárodného obchodu s tovarom dva typy obchodných systémov: **všeobecný a špeciálny obchodný systém** .

Všeobecný obchodný systém **zahŕňa** colné sklady, všetky typy slobodných pásiem a priestory na aktívny zušľachťovací styk

Prvky všeobecného obchodného systému

Zóna voľného obehu : Výrobky vyrobené v EÚ sú obchodovateľné v rámci EÚ bez toho, aby museli podstúpiť colné formality. Nie je to prípad tovaru vyrobeného mimo EÚ. Akonáhle však tovar dovezený z krajín mimo EÚ splní všetky dovozné formality, mení sa jeho štatút z tovaru, ktorý nie je tovarom EÚ, na tovar EÚ a je uvedený do voľného obehu.

Colné uskladňovanie : je colný režim, pri ktorom je dovezený tovar skladovaný pod colným dohľadom na určenom mieste bez toho, aby boli zaplatené dovozné clá a dane.

Slobodné pásmo : je časť územia, na ktorom sa každý dovezený tovar vo všeobecnosti považuje z hľadiska dovozných ciel a daní za tovar nachádzajúci sa mimo colného územia a nepodlieha obvyklej colnej kontrole. Existujú dva druhy: obchodné a priemyselné slobodné pásma. V obchodných slobodných pásmach sa povolené činnosti obmedzujú na tie, ktoré sú potrebné na uchovávanie tovaru a obvyklé formy manipulácie potrebné na zlepšenie jeho obalu alebo na prípravu jeho prepravy. V priemyselných slobodných pásmach sú povolené operácie spracovania.

Priestory pre aktívny zušľachťovací styk : dočasné prijatie tovaru do aktívneho zušľachťovacieho styku je colný režim, pri ktorom môže byť určitý tovar, dovezený na colné územie, podmienčne oslobodený od dovozných ciel a daní. Takýto tovar musí byť určený na spätný vývoz po tom, ako prešiel výrobou, spracovaním alebo opravou v priestoroch pre aktívny zušľachťovací styk.

Zo špeciálneho obchodného systému sú **vyňaté** colné sklady, všetky typy slobodných pásiem a priestory pre aktívny zušľachťovací styk; zaznamenávané sú len údaje o dovoze a vývoze v **zóne voľného obehu** . Podľa **voľnej definície špeciálneho obchodného systému** sú priemyselné slobodné pásma a priestory pre aktívny zušľachťovací styk zahrnuté do štatistického územia.

EÚ koncept vzťahujúci sa na obchod s tovarom mimo EÚ sa riadi voľnou definíciou špeciálneho obchodného systému, kým obchod s tovarom v rámci EÚ sa riadi skôr pravidlami všeobecného obchodného systému.

Komodity, partneri a dôverné údaje

Tieto pojmy sú vysvetlené v druhom článku o obchode s tovarom: [komodity a partneri](#) .

Porovnateľnosť v rámci štatistických oblastí

Môžem očakávať, že dostanem porovnateľné údaje z platobnej bilancie a národných účtov?

Medzi štatistikou **medzinárodného obchodu s tovarom** na jednej strane a údajmi **z platobnej bilancie a národných účtov** na strane druhej existuje niekoľko rozdielov:

1. Údaje z platobnej bilancie a národných účtov pokrývajú **tak obchod so službami, ako aj obchod s tovarom**

2. Pri údajoch z platobnej bilancie a národných účtov je základným konceptom medzinárodného obchodu prevod vlastníctva medzi rezidentom (osoba, podnik alebo organizácia) v jednej krajine a rezidentom v inej krajine — **tovar nemusí fyzicky prekročiť** hranicu medzi dvoma ekonomickými územiai. Na rozdiel od toho je medzinárodný obchod s tovarom **založený hlavne na fyzickom pohybe tovaru** ;
3. V platobnej bilancii sú hodnoty vývozu a dovozu zaznamenávané ako hodnoty typu FOB (pojem z oblasti prepravy, ktorý sa používa na označenie, kto je zodpovedný za úhradu dopravných nákladov. Pozri vysvetlenie v článku o [komoditách a partneroch](#) , kým v národných účtoch sa hodnota určuje na základe sumy stanovenej medzi kupujúcimi a predávajúcimi, a tým pádom sú akceptovateľné rôzne spôsoby určovania hodnoty, v závislosti napríklad od toho, či vývozca alebo dovozca platí za dopravu. V štatistike medzinárodného obchodu s tovarom sa hodnoty vývozu zostavujú ako hodnoty typu FOB a hodnoty dovozu sú zostavované ako hodnoty typu CIF;
4. Údaje z platobnej bilancie a národných účtov nezapočítavajú cezhraničný tok tovaru určeného na spracovanie ako dovoz, za ktorým nasleduje vývoz. Namiesto toho sa berie do úvahy len pridaná hodnota (poplatok za spracovanie), ktorá sa chápe ako vývoz z krajiny, ktorá vykonáva spracovanie (s príslušným dovozom z krajiny, kde je rezidentom vlastník tovaru);
5. Údaje z platobnej bilancie a národných účtov by mali zahŕňať odhady nelegálneho obchodu, ako je pašovaný tovar, kým údaje medzinárodného obchodu s tovarom ich nezahŕňajú.

Other articles

Súvisiace články:

- [Všetky články v rámci Statistics Explained o štatistike medzinárodného obchodu s tovarom](#) .
- [Štatistika pre začiatočníkov](#)
 - [Obchod s tovarom – komodity a partneri](#)
 - [Spotrebiteľské ceny](#)
 - [HDP](#)
 - [Verejné financie](#)
 - [Obyvateľstvo](#)
 - [Štatistické pojmy](#)

Slovník pojmov v rámci Statistics Explained:

- [Platobná bilancia](#)
- [Národné účty](#)
- [Vývoz](#)
- [Dovoz](#)
- [Obchodná bilancia](#)
- [Prebytok obchodu](#)
- [Schodok obchodu](#)
- [Jednotný trh](#)
- [Intrastat](#)
- [Daň z pridanej hodnoty \(DPH\)](#)
- [Kombinovaná nomenklatúra](#)
- [Európska únia \(EÚ\)](#)
- [Vyplatené na lodi \(FOB\)](#)

Methodology

- Príručka pre zostavovateľov európskej štatistiky medzinárodného obchodu s tovarom
- Rozdiely medzi platobnou bilanciou a štatistikou zahraničného obchodu
- Často kladené otázky
- Referenčné metaúdaje pre štatistiku medzinárodného obchodu s tovarom v štruktúre pre metaúdaje EURO SDMX (ESMS)
- Medzinárodného obchodu s tovarom – kontext
- Príručka pre používateľov európskej štatistiky medzinárodného obchodu s tovarom — verzia 2016

External links

- Štatistika medzinárodného obchodu s tovarom: pojmy a definície 2010